

**Position papers rondetafelgesprek Verbetering Meldcode Huiselijk geweld en
Kindermishandeling 10 oktober 2016 – 10.30-15.00 uur**

10.30 – 11.15 uur: (openbare) Technische briefing, dhr. J-D. Sprokkereef (power point presentatie)

11.15 – 12.45 uur: Blok I - Kennis -

1. Kinderombudsman, mw. M. Kalverboer
2. Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen, mw. L. Menenti
3. Kring van Veiligheid, mw. A. van der Maat
4. Augeo, mw. M. Dekker, directeur
5. Veilig Thuis Kennemerland, dhr. J.J. Feenstra, directeur
6. Taskforce Kindermishandeling en seksueel misbruik, mw. E. van de Putte
7. Landelijke Vereniging Aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling (LVAK), mw. H. Diderich
8. Openbaar Ministerie, mw. J. ten Hoop, plv. hoofdofficier

Pauze: 12.45 -13.30 uur

13.30 – 15.00 uur: Blok II - Praktijk -

1. Nederlandse Vereniging van Spoedeisende Hulp Artsen (NVSHA), dhr. D. Baden portefeuillehouder Kwaliteit, richtlijnen en wetenschap NVSHA – ad interim
2. Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV), dhr. G-J van Loenen, huisarts en lid landelijk bestuur
3. Wijkteams/Gemeenten, dhr. M. Leisink, wethouder Arnhem
4. Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG), dhr. R. Héman, arts en voorzitter KNMG a.i.
5. GGZ Nederland, dhr. P. Dijkshoorn
6. V&VN, mw. J. de Vries jeugdverpleegkundige
7. VVAK, mw. J. Schoonenberg vertrouwensarts
8. Jongeren Taskforce Kindermishandeling
9. Veilig Thuis West-Brabant, mw. D. Maas, Adjunct-directeur

U bent
nu hier

Gespreksnotitie ten behoeve van het rondetafelgesprek d.d. 10 oktober 2016 over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
Auteur: Margrite Kalverboer, Kinderombudsman

De Kinderombudsman heeft de wettelijke taak te bevorderen dat de rechten van kinderen worden nageleefd. De basis voor mijn werk is het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. U heeft mij gevraagd het standpunt van de Kinderombudsman over het advies Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis voorafgaand aan het rondetafelgesprek d.d. 10 oktober 2016 aan u kenbaar te maken. Door middel van deze notitie voldoe ik aan dit verzoek.

Artikel 19 IVRK bevat een positieve verplichting voor Staten om kinderen te beschermen tegen kindermishandeling en verwaarlozing. Volgens lid 2 van dit artikel dienen er procedures te zijn ter voorkoming van geweld, en voor opsporing, melding, verwijzing, onderzoek, behandeling en follow-up. Op grond van artikel 39 IVRK heeft ieder kind dat slachtoffer is geworden, recht op een passende behandeling gericht op herstel. Het belang van het kind dient voorop te staan (artikel 3 IVRK). Het VN-Kinderrechtencomité gaat in General Comment no. 13 (2011) dieper in op het recht op bescherming tegen geweld en wat deze verplichting voor Staten betekent.

Ik wil vooropstellen dat het uitgangspunt moet zijn dat geweld tegen kinderen nooit gerechtvaardigd is en voorkomen kan worden: "No violence against children is justifiable; all violence against children is preventable".¹ Maar inzet op preventie ontslaat Staten niet van de verplichting om op een effectieve manier te reageren als er toch geweld plaatsvindt.

Reactie op advies

Zoals de Kinderombudsman en Augeo in de brief d.d. 13 november 2015 al aangaven; Veilig Thuis organisaties zijn noch op papier noch in de praktijk ingericht als radar. Het advies van de heer Sprokkereef zie ik als een grote stap voorwaarts om deze radarfunctie wel tot stand te brengen. Er staan veel waardevolle aanbevelingen in het advies, die ik omarm. In het onderstaande zal ik hier nader op ingaan.

Aanbeveling 1: Verplichting ernstige signalen te melden

Met de heer Sprokkereef ben ik van mening dat signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling vanaf een bepaalde mate van ernst en vanaf een bepaalde intensiteit gedeeld moeten worden met Veilig Thuis en door Veilig Thuis worden vastgelegd. Alleen zo kan Veilig Thuis de radarfunctie invullen. Voor de onderbouwing verwijs ik kortheidshalve naar het advies van de heer Sprokkereef.

datum

cns nummer

uw brief

uw kenmerk

contactpersoon

doorkiesnummer

postadres

Postbus 93122

2509 AC Den Haag

bezoekadres

Bezuidehoutseweg 151

2594 AG Den Haag

telefoon + fax

T (070) 850 69 90

F (070) 360 75 72

www

info@dekinderombudsman.nl

www.dekinderombudsman.nl

de Kinderombudsman

is onderdeel van Bureau

Nationale ombudsman

¹ Report of the independent expert for the United Nations study on violence against children.

Aanbeveling 2: Definiëren veldnorm

Het advies is erop gericht tot vastlegging van casussen te komen, waarvan professionals zelf oordelen dat dit, uit oogpunt van (toekomstige) veiligheid, noodzakelijk is en tot de professionele verantwoordelijkheid mag worden gerekend. Het gaat om complexe problematiek waarvan wel ergens een overzicht van nodig is, zodat een compleet beeld ontstaat. De uitwerking van de ernst wordt aan de beroepsgroepen zelf overgelaten. Hoewel ik mij kan vinden in het uitgangspunt de professionals zelf de ruimte te geven invulling te geven aan de veldnorm, ben ik van mening dat hiervoor wel een minimumnorm zou moeten worden gesteld, waarbij, multidisciplinair, gekeken moet worden naar de normen voor de verschillende vormen van mishandeling en verwaarlozing. Dit om te voorkomen dat er verschillen ontstaan die niet te rechtvaardigen zijn en de praktijk compliceren in plaats van eenvoudiger maakt.

datum

ons nummer

uw brief

uw kenmerk

Aanbeveling 3: Adviesfunctie Veilig Thuis

Ik steun de aanbeveling de adviesfunctie van Veilig Thuis te versterken, door het mogelijk te maken na te gaan of meerdere signalen bekend zijn over het kind of het gezin in kwestie. Hierbij is het wel van belang dat het duidelijk moet zijn welke signalen wanneer en door wie gedeeld mogen/moeten worden en met welk doel en onder welke voorwaarden. Dit hele proces moet zorgvuldig zijn en hierop moet ook toezicht worden gehouden.

Aanbeveling 5: Radarfunctie bij Veilig Thuis

In mijn visie ligt het voor de hand en is het ook noodzakelijk de radarfunctie te beleggen bij Veilig Thuis. In het advies van de heer Sprokkereef staan twee randvoorwaarden; de Veilig Thuis-organisaties moeten inzicht hebben in elkaars informatiesystemen en Veilig Thuis moet eenvoudig kunnen beschikken over informatie verstrekt door relevante partners.

In mijn visie is er nog veel meer nodig om Veilig Thuis daadwerkelijk als een radar te kunnen laten fungeren. Zo dient er voldoende deskundigheid, menskracht en middelen te zijn bij Veilig Thuis, waaronder ook 24-uurs beschikbaarheid en bereikbaarheid. Het moet volkomen duidelijk zijn dat het gebrek aan financiële middelen geen reden kan zijn geen of onvoldoende maatregelen te nemen ter bescherming van het kind². Daarnaast dient er een langtermijnvisie te zijn waarin landelijk de kaders, kwaliteitsnormen en lange-termijnfinanciering voor de Veilig Thuis-organisaties zijn vastgelegd, zodat niet alles regionaal 'bevochten' en 'uitgelegd' hoeft te worden.³ Het spreekt voor zich dat alle veilig Thuis-organisaties moeten werken volgen de richtlijnen die door het VN-Kinderrechtencomité zijn gesteld.

Aanvullende opmerkingen Kinderombudsman

Training professionals

Om kinderen op de radar te krijgen van Veilig Thuis is het essentieel dat alle professionals signalen van alle vormen van kindermishandeling en verwaarlozing kunnen

² General Comment nr. 13, par. 73 e.v.

³ Defence for Children, Werkwijze Veilig Thuis: een quickscan

herkennen en dat zij weten hoe te handelen.⁴ Hiervoor zijn scholing en training noodzakelijk.

Zorg gericht op herstel en monitoring

Zoals ook hiervoor aangegeven heeft ieder kind dat slachtoffer is geworden recht op een passende behandeling gericht op herstel.⁵ En hier schort het aan. Lang niet alle kinderen die slachtoffer zijn of getuige zijn geweest van huiselijk geweld krijgen passende hulp, terwijl ze hier wel recht op hebben en nodig hebben om zich weer op een positieve manier verder kunnen ontwikkelen. Het maakt niet uit hoe we dit regelen, maar dat we het regelen. Of dit hulp is die door de professional zelf verleend wordt of door middel van interventie van Veilig Thuis maakt in principe niet zoveel uit. Om het belang van het kind vast te stellen en te wegen, en te bepalen welke interventies nodig zijn om de veiligheid en de ontwikkeling van het kind te borgen, is een multidisciplinair assessment nodig.⁶ Daarnaast dienen ook de monitoring van de veiligheid van het kind en de monitoring van de effectiviteit van de ingezette hulp, goed geborgd te zijn.⁷ Dit moet periodiek geëvalueerd worden.⁸

Positie van het kind

Rest nog aandacht te vragen voor de positie van het kind gedurende het hele proces, van signalering tot en met monitoring. Het VN-Kinderrechtencomité wijst in onder meer General Comment nr. 12, 13 en 14 op de verplichting kinderen tijdens het hele beschermingsproces, als een verplichte stap te betrekken.⁹ Je kan alleen maar belangen van kinderen vaststellen, als je ze ook gehoord hebt, in alle fasen van het proces. We moeten niet alleen over kinderen praten, maar vooral met.

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

datum

ons nummer

uw brief

uw kenmerk

⁴ General Comment nr. 13, par. 48 en 49

⁵ General Comment nr. 13, par 52

⁶ General Comment nr. 14 en General Comment nr. 13, par 50

⁷ General Comment nr. 13, par 53

⁸ Artikel 39, 25, 6 lid 2, 29 en 9 lid 3 IVRK; General Comment nr. 13, par 53

⁹ General Comment nr. 13, par. 63

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.nationaalrapporteur.nl

Contactpersoon
Steven Tjalsma

Ons kenmerk
9907

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 5 oktober 2016
Onderwerp Standpunt Nationaal Rapporteur t.a.v. advies Aanscherping en
verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis

Geachte voorzitter,

Het advies 'Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis' van de heer Sprokkereef aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport biedt een goed pakket aan voorstellen om te komen tot een systematischer en effectievere aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ik sta achter de voorgestelde versterking van de werkwijze en de positie van Veilig Thuis en ondersteun dan ook alle aanbevelingen die de heer Sprokkereef doet. Hieronder licht ik mijn standpunt toe.

Bewustwording en deskundigheidsbevordering

Het is goed dat de heer Sprokkereef in zijn advies het belang van bewustwording en deskundigheidsbevordering vooropstelt. Om (slachtoffers van) huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld tegen kinderen beter te herkennen is dit een voorwaarde. Ook het aanstellen van aandachtsfunctionarissen binnen uitvoerende organisaties is hierbij van groot belang. Tegelijk is ook bewustwording onder burgers nodig wil men signalering en melden bij Veilig Thuis bevorderen. Dit kan bijvoorbeeld door brede publiekscampagnes, zoals aanbevolen in mijn rapport 'Op goede grond' (2014) voor de aanpak van seksueel geweld tegen kinderen.

Radarfunctie Veilig Thuis

Ik sta positief tegenover de voorgestane verbetering van de informatiepositie van Veilig Thuis in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. De heer Sprokkereef adviseert o.a. de Veilig Thuis organisaties hiertoe toegang te geven tot elkaars systemen. Daarvoor is uniformering van de registratiesystemen van Veilig Thuis nodig (zie ook mijn eerdere aanbevelingen bij mijn brief aan staatssecretaris van VWS op 11 september 2015).

Aanscherping meldcode

Omdat ik het advies om de radarfunctie van Veilig Thuis te versterken van harte ondersteep, ondersteun ik ook het advies tot aanscherping van de huidige meldcode bij stap 5 bij vermoedens van ernstige mishandeling. Deze maakt het mogelijk verschillende signalen van afzonderlijke professionals te kunnen koppelen. Dit verbetert het zicht op de veiligheid in een gezin. Vanuit deze sterkere informatiepositie kan Veilig Thuis op goede grond beslissen hoe de gezinssituatie weer veilig te maken. De vraag wanneer gesproken kan worden van 'ernstig' is uiteraard erg moeilijk en verdient zorgvuldige beantwoording.

Datum
5 oktober 2016
Ons kenmerk
9907

Behoud adviesfunctie Veilig Thuis

Ik ben verheugd dat de heer Sprokkereef het met mij eens is dat de laagdrempeligheid van Veilig Thuis cruciaal is: het moet zowel voor burgers als voor professionals mogelijk blijven om advies te vragen zonder gegevens van de betrokken gezinsleden te moeten doorspelen aan Veilig Thuis. Tegelijkertijd is het belangrijk dat Veilig Thuis een adviesvrager stimuleert om te melden als tijdens het adviesgesprek signalen genoemd worden die een melding en eventueel nader onderzoek rechtvaardigen. Ook de mogelijkheid tijdens een adviesgesprek een check te kunnen uitvoeren naar eerdere signalen, zonder daarbij gegevens te bewaren, juich ik toe.

Met vriendelijke groet,

Corinne Dettmeijer-Vermeulen
Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Position paper

Huiselijk geweld en kindermishandeling te lijf

In Nederland worden jaarlijks honderdduizenden mensen slachtoffer van huiselijk geweld. Eenentwintig vrouwen, dertien kinderen, dertien mannen overleven dit niet. Ondanks een uitgebreid stelsel van preventie en hulpverlening, de meldcode, het tijdelijk huisverbod en de grote inzet van deskundige beroepskrachten en vrijwilligers, dalen deze cijfers niet. Verontrustend zijn niet alleen de cijfers zelf. Ook de conclusies van evaluatieonderzoeken zijn alarmerend. Keer op keer blijkt daaruit dat gevallen van ernstige mishandeling voortduurden ondanks de bemoeienis van een hele reeks hulpverleners. In een aantal gevallen ging het daarbij om kinderen, die uiteindelijk stierven aan de gevolgen van het geweld. Er gaat in Nederland dus iets verschrikkelijk fout. In het manifest 'Huiselijk geweld te lijf' roepen wij, beleidsmakers, bestuurders, beroepskrachten en ervaringsdeskundigen, op tot actie en herbezinning. Wat moet er gebeuren om eindelijk resultaten te boeken en een drastische teruggang van huiselijk geweld en kindermishandeling te bereiken?

We noemen ons de Kring van Veiligheid, naar de spreekwoordelijke kring die om elk kwetsbaar gezin, individu of kind zou moeten staan en die zich zou moeten sluiten bij dreigend gevaar. Het is nodig dat we meer verantwoordelijkheid nemen en meer lef laten zien om daarnaar te handelen. Dat is zowel een gemeenschappelijke als een persoonlijke opgave. Kijken we alleen naar de gezamenlijke kant, dan lopen we het risico in vrijblijvendheid te verzanden. Richten we ons alleen op het individuele aspect, dan dreigen fragmentering en langs elkaar heen werken. Het te lijf gaan van huiselijk geweld en kindermishandeling gaat ons allemaal aan. Ons allemaal én ieder van ons: het is ons aller pakkie-an.

Wat we nodig hebben in de strijd tegen huiselijk geweld en kindermishandeling, is een verandering in mentaliteit én systeem. Zo'n verandering komt niet uit de lucht vallen en wordt niet alleen met goede woorden bereikt. Ze moet worden georganiseerd en gestructureerd.

Ondanks alle goede inspanningen is het ons nog niet gelukt om geweld in de huiselijke kring te beslechten. Het lukt ons gewoon niet. We zullen meer bruggen met elkaar moeten slaan. Samen.

Iedereen: een actieve samenleving tegen geweld

Wegkijken kan niet meer. Wij pleiten daarom voor een activeringsstrategie: alle betrokkenen - omstanders, vrijwilligers en professionals – zijn zich bewust van de eigen verantwoordelijkheid, kunnen elkaar vinden en weten wat te doen. Verlegenheid wordt overwonnen. Wie in contacten met burens, familie of op straat geconfronteerd wordt met vermoedens van geweld gaat het gesprek erover aan en weet waar zo nodig alarm te slaan.

Professionals: samenwerken, integrale verantwoordelijkheid en leren

Bestaande opvattingen van professionaliteit zorgen voor hokjesdenken en staan dwarsverbanden in de weg. De gevolgen kunnen ernstig zijn: waar niemand zich verantwoordelijk voelt voor het geheel, vallen mensen tussen de wal en het schip. De ernst van de situatie vraagt om meer samenwerking, gekoppeld aan een bredere vorm van professionele verantwoordelijkheid. Waar nodig moeten professionals de grenzen van hun formele taak durven overschrijden. De ontschotte samenwerking tussen het sociaal domein, OM en politie is cruciaal. En vraagt eenduidige regie. Op korte termijn inzetten op landelijke en lokale manieren (leerkringen, casuïstiektafels) om consequent te leren van incidenten, good practices te bespreken en elkaar kritisch te bevragen is van belang. Een systeemverandering werkt alleen als dit gepaard gaat met cultuurverandering en structurele verbeteringen van de werkwijze. We weten elkaar te vinden. We bouwen bruggen. Hulpverlening, politie en justitie werken samen vanuit dat ene perspectief: huiselijk geweld mag en kan niet meer voorkomen. Uitbannen doen we het niet. Voorkomen wel. Door samen te werken.

De Nationaal Rapporteur huiselijk geweld en kindermishandeling

De nood situatie op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling mag niet uit het oog worden verloren. Het is letterlijk van levensbelang dat een besef van urgentie en noodzakelijke verandering groeit en beklijft. Daarom stellen wij een netwerk van regionale rapporteurs voor die kennis delen en een aan te stellen Nationaal Rapporteur van informatie voorzien. Zo ontstaat er een landelijk beeld met aandacht voor regionale verschillen. De Nationaal Rapporteur is aanjager, motivator en waakhond die op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling agendaert, monitort, signaleert, stimuleert en verbindt. Op deze manier kunnen we voorkomen dat het debat zich blijft voortslepen van incident naar incident. De rapporteur kan bruggen bouwen, professies aan elkaar verbinden. Hokjesdenken beslechten en voorkomen.

Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis

De uitwerking, uitvoering en implementatie van het advies 'Aanscherping en verbetering van de Meldcode en werkwijze Veilig Thuis' levert een bijdrage aan het minder vrijblijvend maken van de meldcode en de werkbaarheid voor professionals in de verschillende betrokken sectoren. Onder meer het voorzien in een radarfunctie, het verplichten van betrokken professionals om (vermoedens van) ernstige gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling te melden bij Veilig Thuis en aan de beroepsgroepen te vragen een veldnorm op te stellen, zijn verbeteringen ten opzichte van het huidige systeem. Deze nieuwe bouwstenen (radarfunctie, veldnorm) zijn nodig om samen verder te kunnen bouwen. Echter deze nieuwe bouwstenen zijn niet genoeg om huiselijk geweld en kindermishandeling tijdig te signaleren en te voorkomen. Om de systeemverandering te laten slagen is eveneens een verbetering in cultuur en werkwijze van professionals nodig. Een sluitende keten is noodzakelijk. Deze begint bij een goede samenwerking en elkaar goed en volledig informeren. Een meldplicht is hiervoor wellicht een stap te ver en staat deze samenwerking in de weg. Toch is het zo dat alleen goede hulpverlening niet voldoende is. De commissie Samson zei het al: "Omringd door zorg, toch niet veilig." Met enkel goede zorg is er niet een volledig beeld van de veiligheid in een thuissituatie, met enkel de gegevens van politie en justitie evenmin. Beiden moeten aan elkaar verbonden worden. Samenwerking en de mogelijkheid tot gegevensuitwisseling is dus essentieel.

De voorgestelde radar vraagt om aangevuld te worden met deskundigheidsbevordering geplaatst in een cyclus van structureel leren en verbeteren (leerkringen voor integrale casuïstiektafels bestaande uit zowel sociale professionals als politie en Openbaar Ministerie). We zien ook een rol voor de Nationaal Rapporteur met betrekking tot het toezien op de verdere uitwerking van de aanscherping van de meldcode, maar ook op het gebied van verbinding en bruggen bouwen. Kortom, een verandering in het systeem is niet genoeg om te zorgen dat de Kring van Veiligheid zich, om gezinnen waar geweld speelt, sluit.

Als we niet verbinden blijft de eeuwige discussie over bijvoorbeeld de vertrouwensrelatie tussen arts en patiënt bestaan. We moeten elkaar vanuit verschillende perspectieven leren begrijpen. Waarbij geen enkele dominantie geldt. Het strafrecht, noch de jeugdzorg, noch de artsen zijn dominant. In de bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling zijn we gelijk.

Ons appel

Met ons appel richten wij ons op onze sectoren, andere betrokkenen en verantwoordelijken. Willen we op gezinsniveau, maar ook lokaal en regionaal, de kring van veiligheid sluiten, dan zijn structurele verbeteringen in cultuur, structuur en werkwijze geboden. Dit vraagt een innovatieprogramma dat van, voor en door ons allemaal gedragen en gefinancierd moet worden, met vasthoudende sturing en publieke verantwoording. Het gaat om wezenlijke veranderingen, die ook steun vragen van gemeenteraden, gemeentelijke- en regiobestuurders, regering en parlement. Met elkaar moeten we daarna niet aflaten de vraag: "Wordt het geweld nu werkelijk teruggedrongen?" publiekelijk aan de orde te stellen.

Ondertekenaars Manifest Kring van Veiligheid:

Jacques Wallage, voorzitter Kring van Veiligheid
Annelies Boode, districtsmanager Humanitas District Oost
Aleid van den Brink, directeur-bestuurder Blijf Groep
Johan Brongers, directeur-bestuurder Tinten Welzijnsgroep
Tineke Franssen, voorzitter Stichting Zijweg
Oetra Gopal, wethouder gemeente Hoogezand-Sappemeer
Janet ten Hoope, plv hoofdofficier van justitie Openbaar Ministerie
Ans van de Maat, raad van bestuur Intermetzo
Majone Steketee, raad van bestuur Verwey-Jonker Instituut
Janis Tamsma, plv. districtschef Politie Friesland

Met expertise van:

Ingrid ten Berge, programmaleider Veilig opgroeien Nederlands Jeugdinstuut
Astrid van der Kooij, manager Huiselijk en seksueel geweld Movisie
Saskia Daru, adviseur Huiselijk en seksueel geweld Movisie
Lou Repetur, senior adviseur Effectiviteit en vakmanschap Movisie
Klik [hier](#) voor de volledige tekst van het manifest

AUGEO VERSTERKT

POSITION PAPER AUGEO FOUNDATION

TEN BEHOEVE VAN RONDE TAFELCONFERENTIE

MELDCODE KINDERMISHANDELING D.D. 12-10-2016

Auteur: Mariëlle Dekker
Datum: 07-10-2016

Augeo Foundation heeft de afgelopen jaren intensief samengewerkt met vrijwel alle brancheorganisaties om geaccrediteerde online nascholingen over de Meldcode te ontwikkelen en verspreiden. Inmiddels hebben bijna 150.000 professionals en studenten een dergelijke nascholing afgerond. Vanuit deze ervaringen reageren wij op het advies van Dhr. Sprokkereef.

Alwaar in 2015 bij de presentatie van de overheidsplannen rondom de invoering van meld- en registratieplichten nog werd gesproken over een “meldplicht in alle gevallen waarin kindermishandeling niet is uit te sluiten” en “registratie van kind gegevens bij adviesvragen”, heeft het huidige advies van Dhr. Sprokkereef nu nadrukkelijker een focus op hoog-risico situaties, chroniciteit en de preventie van revictimisatie. Dit juichen wij toe.

In februari 2016 heeft Augeo aan de Staatsecretaris een advies aangeboden, waarin wij voorstelden om de voorgenomen “meldplicht” in te vullen aan de hand van het toevoegen van “meldnormen” aan stap 5 van de beroepsmeldcodes en het mogelijk maken van een “revictimisatiecheck” in de advisering van Veilig Thuis. Wij hebben hierover veelvuldig over gesproken met Dhr. Sprokkereef en zien dit terug in diens adviesstuk. Tegelijkertijd proeven wij, ook in diverse gesprekken met beroepsorganisaties, dat de reikwijdte van het advies nog verschillend kan worden geïnterpreteerd. In dit position paper willen wij verhelderen waar wij voor staan ten aanzien van meldnormen en een revictimisatiecheck en enkele aanbevelingen doen voor het vervolg.

Augeo is geen voorstander van veranderingen in de Wet Meldcode die professionals verplichten tot het melden van vermoedens kindermishandeling. Wel zijn wij voorstander van veranderingen in de Wet Meldcode die beroepsorganisaties verplichten zichzelf concrete “meldnormen” op te leggen voor situaties met hoge risico’s op ernstige en/of herhaalde kindermishandeling. Dit stimuleert dat de lange termijn veiligheidsbelangen van kinderen in *ernstige* risicosituaties leidend zijn in beslissingen van professionals om al dan niet te melden.

De afweging van professionals om in stap 5a van de meldcode zélf hulp te organiseren voor een gezin zónder te melden, wordt in de praktijk te vaak gemaakt op basis van de inschatting dat ouders op de korte termijn open staan voor vrijwillige hulpverlening. Of op basis van de inschatting dat een (gespecialiseerde) hulpverlener in staat is op de *korte termijn* goede zorg te organiseren. Dit zijn overwegingen waarin ouders of hulpverleners centraal staan. Echter, het *lange termijn* perspectief op veiligheid en herstel voor mishandelde *kinderen* zou leidend moeten zijn bij beslissingen van professionals om in stap 5 van de meldcode al dan niet te melden, aldus ook vele Inspectierapporten na calamiteiten. Meldnormen representeren wat ons betreft de grens van stap 5a en expliciteren welke gezinssituaties zodanig ernstige veiligheidsrisico’s op de korte én/of de lange termijn met zich meebrengen, dat eigenstandig hulp organiseren ongewenst is. Niet omdat de professionals als kinderartsen die zorg niet goed zouden kunnen bieden of organiseren. Maar vooral omdat het ongewenst is dat (ook in de toekomst van dit kind) andere en/of nieuwe signalen van geweld worden beoordeeld door Veilig Thuis, zonder informatie over deze voorgeschiedenis van eerder geweld en/of zeer ernstige geweldsrisico’s.

Wij onderschrijven dan ook de veldnormen die Dhr. Sprokkereef beschrijft. Daarmee blijft de optie voor hulpverleners om in stap 5a van de meldcode zelf hulp te organiseren voor een gezin behouden, tenzij er

sprake is van situaties “van een nader te bepalen ernst”. Onze kanttekening bij de tekst is de ruim(er) ogende formulering (“verplicht professionals ernstige signalen te melden”, “ernstige casuïstiek”, “nader te bepalen ernst”). Wat ons betreft moet het gaan over een verplichting voor beroepsorganisaties om meldnormen op te nemen in hun voorbeeldmeldcodes. Dit betreft:

- (1) een in omvang zeer beperkte set meldnormen (“minder dan tien”)
- (2) die situaties benoemen met hoge risico's op ernstig en/of herhaalde kindermishandeling
- (3) en die zoveel mogelijk gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek naar risicotaxatie en de kindcheck.

Voorbeelden van mogelijke “meldnormen” zijn: onverklaarde letsels bij niet mobiele baby's, disclosures van minderjarigen, revictimisatie kind of gezinsleden/herhaald plegerschap in een gezin, partnergeweld leidend tot letsels die acute medische zorg behoeven en/of waarvoor bescherming in opvang noodzakelijk is, verslavings- en of psychiatrische problematiek ouder(s) leidend tot acute benodigde medische zorg, suïcidepogingen ouder(s) leidend tot acuut benodigde medische zorg.

Bij aanbeveling 2 uit het advies van Dhr. Sprokkereef (“laat professionals zelf hun veldnorm definiëren”) tekenen wij aan dat het wenselijk lijkt om door kindcheck-experts, onderzoekers en Veilig Thuis-professionals een voorbeeld set meldnormen te laten ontwikkelen.

Een “revictimisatiecheck” in stap 2 van de meldcode kan leiden tot betere afwegingen rondom veiligheidsrisico's in stap 2 en stap 4 van de meldcode, aangezien de grootste risicofactor op gezinsgeweld (eerder slachtofferschap) dan beter kan worden meegewogen. Dit geldt zowel voor de Veilig Thuis medewerker als voor de signalerende professional. Met deze check blijft de optie om anoniem advies te vragen ruimschoots behouden.

Tot de helft van alle meldingen huiselijk geweld blijken hermeldingen. Het ligt in de verwachting dat ook een aanzienlijk deel van de 40.000 adviesvragen (waarbij geen kindgegevens worden gedeeld) gaat over kinderen die al eerder kindermishandeling hebben meegemaakt en bekend zouden kunnen zijn bij Veilig Thuis en/of de Raad voor de Kinderbescherming en/of de vrouwenopvang. Professionals kunnen naar onze mening in stap 4 van de Meldcode geen goede afwegingen maken als zij geen zicht hebben op dergelijke eerdere en ernstige kindermishandeling. Bovendien zijn Veilig Thuis medewerkers beperkt in hun adviesmogelijkheden bij stap 2 van de meldcode als zij onvoldoende informatie hebben over eerder en ernstig slachtofferschap van kinderen.

In het Augeo advies van februari jl. stelden wij een “revictimisatiecheck” voor. Samengevat betreft deze check de mogelijkheid om, tijdens een adviesvraag aan Veilig Thuis, zónder registratie van kindgegevens, na te gaan of bij een kind eerder ernstige veiligheidsrisico's zijn aangetoond. In de aanbevelingen 3 en 5 van dhr. Sprokkereef (radarfunctie en adviesfunctie van Veilig Thuis) herkennen wij merendeels hetgeen wij eerder geadviseerd hebben onder de noemer “revictimisatiecheck”. Echter, onze kanttekening bij de adviestekst is de ruim(er) ogende formulering (“check”, “inzicht hebben in elkaars systemen”, “relevante partners als de Raad, gecertificeerde instellingen, politie, reclassering, vrouwenopvang”). Dit wekt bij sommigen de vrees dat er beoogd wordt om in het algemeen gegevens over mogelijke onveilige situaties die bij diverse organisaties geregistreerd staan, aan elkaar te koppelen.

Wij adviseren de Staatsecretaris daarom nadrukkelijk om deze check vooreerst te focussen rondom “revictimisatie” en hiervoor te realiseren dat Veilig Thuis tijdens de adviesprocedure kan beschikken over de gegevens van kinderen die volgens één van de volgende drie organisaties aantoonbaar hebben blootgestaan aan ernstige veiligheidsrisico's, namelijk kinderen die

- (1) die in de vrouwenopvang hebben verbleven teneinde bescherming te zoeken voor geweld
- (2) waarvoor via de Raad een beschermingsmaatregel nodig was teneinde hun ontwikkeling veilig te stellen of
- (3) bij wie Veilig Thuis middels eigen onderzoek een onveilige opvoedsituatie heeft vastgesteld.

Een dergelijke revictimisatiecheck lijkt gedeeltelijk al te realiseren met inzet van de verwijzindex, maar mogelijk ook met landelijke werk- en meldafspraken tussen o.a. Veilig Thuis en Vrouwenopvang (zoals ook met de politie gerealiseerd).

Een introductie van “meldnormen” en een “revictimisatiecheck” kan niet zonder de ontwikkeling en invoering van andere responsmogelijkheden bij Veilig Thuis en kan niet zonder voldoende beschikbaarheid van vertrouwensartsen.

In het advies van Dhr. Sprokkereef en de GIA rapportage lezen wij dat de staatssecretaris voornemens is Veilig Thuis te ondersteunen bij de inhoudelijke doorontwikkelingen die voortvloeien uit de introductie van o.a. meldnormen en een check. Dit is van cruciaal belang. Wij willen daarbij nadrukkelijk pleiten voor de doorontwikkeling van de monitoring-rol, hetgeen nu als de “rappelfunctie” in slechts enkele regels in het handelingskader van Veilig Thuis wordt beschreven. Welke eigen verantwoordelijkheden heeft Veilig Thuis om de veiligheid van kinderen die volgens de meldnorm te maken hebben met hoge risico's op ernstig en/of herhaald geweld op de (midden)lange termijn te monitoren? Welke eigen verantwoordelijkheden houdt Veilig Thuis als een casus is overgedragen naar wijkteams of gespecialiseerde hulpverleners, en er (her)meldingen of nieuwe adviesvragen binnenkomen? Dit verdient nadere uitwerking. Daarnaast merken wij op dat het voor de kinderarts, jeugdarts of huisarts die in samenspraak met Veilig Thuis zelf hulp organiseert voor een gezin waar hoge risico's spelen op ernstig en/of herhaald geweld, van groot belang is dat zij iedere werkdag en in de weekenden contact op kunnen nemen met een vertrouwensarts bij Veilig Thuis. Ook de rol van de aandachtsfunctionarissen bij de implementatie van deze vernieuwingen mag niet worden onderschat.

De kinderrechten van mishandelde kinderen om gehoord te worden, betrokken te zijn bij beslissingen die hen aangaan, informatie te krijgen en passende ondersteuning te ontvangen na geweldervaringen, zijn in het hele proces van “signalering-melding-onderzoek-hulpverlening-monitoring van (on)veiligheid”, onvoldoende vastgelegd en uitgewerkt in handelingsprotocollen en kwaliteitskaders.

Tot slot, in de hitte van het debat over de meldcode dreigt de stem van mishandelde kinderen onder te sneeuwen. Wanneer wij jongeren met kindermishandelingservaringen spreken over de meldcode-

discussie luidt hun boodschap: "hoe jullie het ook regelen met die meldcode en Veilig Thuis, zorg eerst dat er meer met ons gepraat en beter naar ons geluisterd wordt". Die boodschap komt niet uit het niets: pas sinds 2009 is in de handelingsprotocollen van Veilig Thuis vastgelegd dat er gesproken moet worden met kinderen, maar er zijn nauwelijks richtlijnen over de aard van dit gesprek (Informerend? Of zijn de kinderen enkel informant? Participerend? Psycho-educatief?) Onder andere uit een recent promotieonderzoek blijkt met een aanzienlijk deel van de bij Veilig Thuis gemelde kinderen nog niet gepraat te worden. Gemiddeld voelden mishandelde kinderen zich anderhalf jaar na melding bij Veilig Thuis (nog) ongelukkiger. Uit onderzoek in de vier grote gemeenten bleek 80% van de ouders hulp te ontvangen na huiselijk geweld, maar de helft van de mishandelde kinderen kreeg geen enkele vorm van hulp aangeboden, ook niet wanneer zij met traumaklachten kampten. Uit een ander promotieonderzoek bleek een eenvoudige interventie, psycho-educatie, waarin aandacht en voorlichting worden geboden, een positief effect te hebben, zelfs als mishandelde kinderen zich nog steeds in onveilige situaties bevonden. Toch blijken verbeteringen in de gesprekvoering met kinderen voortdurend te sneuvelen in het geweld van transities, transformaties, herstructureringen, verbeterprocessen en bezuinigingen. Te vaak wordt gedacht dat het spreken met kinderen wel in orde komt als de structuren en nieuwe organisaties op orde zijn. Te vaak wordt gedacht dat het spreken met mishandelde kinderen een "detail is op uitvoeringsniveau" waarmee politici of bestuurders zich niet zouden moeten inlaten. Hoe het ook zij, feit is dat verbeteringen al tientallen jaren op zich laten wachten.

In het advies van Dhr. Sprokkereef vinden wij de zin "het is van belang altijd met kinderen te spreken en heel jonge kinderen te zien" van groot belang, maar nog volstrekt onvoldoende ingevuld om tot verbeteringen voor kinderen te gaan leiden.

Zodoende willen wij ervoor pleiten dat de Kinderombudsman wordt gevraagd om de realisatie van kinderrechten van met mishandeling bedreigde kinderen tijdens het hele proces van "signalering-melding-onderzoek-hulpverlening-monitoring van (on)veiligheid" te beoordelen en expliciteren. Dit betreft onder andere de kinderrechten om in al deze procesonderdelen gehoord te worden, betrokken te zijn bij beslissingen die hen aangaan, informatie te krijgen en passende ondersteuning te ontvangen na geweldervaringen. Doelstelling van deze vraag aan de Kinderombudsman zou zijn dat diens aanbevelingen worden opgenomen in de verbeterplannen die worden opgesteld voor Veilig Thuis, in de voorbeeld meldcodes van beroepsgroepen en in de Inspectienormen voor Veilig Thuis organisaties.

I-6

**Taskforce kindermishandeling
en seksueel misbruik**

Lange Voorhout 13
2514 EA Den Haag
Postbus 556
2501 CN Den Haag

www.taskforcekinderenveilig.nl

Contactpersoon
Nicky Vos

T 06 - 29045349
n.vos@tfkinderenveilig.nl

Datum

5 oktober 2016

Position paper

Algemeen: de Staatsecretaris van VWS neemt het advies van Jan Dirk Sprokkereef (JDS) inzake "Aanscherping en verbetering Meldcode en werkwijze Veilig Thuis" van oktober 2016 over. Wij vinden het advies een stevige stap in de goede richting. We zijn tevreden dat de Staatssecretaris ons advies "We missen kinderen" van september 2015 serieus heeft opgepakt en de strekking ervan heeft overgenomen.

Onderstaande punten kunnen het advies van JDS nog verder versterken.

1. Ook wij pleiten niet voor een algemene, in alle gevallen geldende meldplicht. Er moet sprake zijn van een bepaalde mate van ernst. Wij vinden het krachtig als de beroepsverenigingen de veldnorm die bepaalt bij welke mate van ernst melding bij Veilig Thuis moet plaatsvinden, zelf opstellen, samen met Veilig Thuis en ervaringsdeskundigen. Wij pleiten wel voor een intersectorale veldnorm, met nadere uitwerking op maat in de diverse beroepsgroepen.
2. In de medische sector is overleg met Veilig Thuis in stap 2 van de meldcode verplicht. Wij vinden dat ook de professionals in andere beroepsgroepen die onder de Wet meldcode vallen, daartoe verplicht moeten worden.
3. Wij staan achter het advies dat Veilig Thuis de spil in het systeem wordt. Ter aanvulling hierop:
 - a. Wij vinden dat Veilig Thuis, indien het bij een adviesvraag (van professional of burger) ernstige signalen van mogelijke kindermishandeling krijgt, over de gegevens van het kind moet beschikken, deze in zijn systeem moet kunnen opnemen en erin moet houden totdat sprake is van een voor het kind duurzaam veilig situatie. Veilig Thuis moet dus zijn uiterste best doen om de beller te overtuigen een melding te doen. Mocht de beller dat niet

overnemen, dan vinden wij dat Veilig Thuis in dat geval niet moet aarzelen om ambtshalve onderzoek uit te voeren.

- b. Wij vinden dat Veilig Thuis alleen als de veiligheid van een kind dat toelaat en onder heldere afspraken o.a. over opschaling, de eindverantwoordelijkheid voor het zicht op de (duurzame) veiligheid van een kind aan een derde partij, bv het wijkteam, kan overdragen (monitorfunctie).

Wij onderschrijven het advies van JDS van harte dat onverkort geïnvesteerd moet (blijven) worden in scholing en deskundigheidsbevordering bij professionals werkzaam bij Veilig Thuis en andere relevante organisaties.

Wij adviseren de Staatssecretaris van VWS de implementatie van het advies voortvarend ter hand te nemen. Met het oog op de zo noodzakelijke duidelijkheid voor de professionals dienen nu snel stevige, onomkeerbare stappen te worden gezet.

LANDELIJKE VAKGROEP
AANDACHTSFUNCTIONARISSEN
KINDERMISHANDELING
beroepsorganisatie ter bevordering deskundigheid aanpak kindermishandeling

Position paper Landelijke vereniging voor aandachtsfunctionarissen (LVAK) ten
behoefte van Rondetafelgesprek Meldcode Huiselijk geweld en
Kindermishandeling op 10 oktober 2016

Ondersteun de professional

Ondanks de vele maatregelen die in de afgelopen jaren genomen zijn, is er nog te weinig sprake van een systematische verbetering van de veiligheid van kwetsbare mensen in huiselijke kring. De Landelijke Vereniging voor Aandachtsfunctionarissen Kindermishandeling (LVAK) is dan ook blij met de politieke aandacht voor dit onderwerp en met het advies van de dhr. Sprokkereef waarbij niet is gekozen voor een algehele meldplicht.

Namens de LVAK pleiten wij ervoor dat de aanbevelingen uit het advies van dhr. Sprokkereef worden overgenomen, maar dan met een verankering van een aandachtsfunctionaris in het beleid. Als aandachtsfunctionarissen ondersteunen wij graag de invoering van meldnormen in de meldcodes en willen adviesvragen bij Veilig Thuis stimuleren, zeker wanneer deze verrijkt worden met de mogelijkheid tot een check op eerdere bekendheid met kindermishandeling, zonder registratie van kindgegevens.

In zijn advies erkent de dhr. Sprokkereef de toegevoegde waarde van de aandachtsfunctionaris kindermishandeling, op het snijvlak van beleid en uitvoering. Niettemin stelt de commissie dat *'het te ver voert om organisaties te verplichten een aandachtsfunctionaris aan te stellen.'* Echter, alleen indien er een professional met expertise van de Meldcode tijd en geld krijgt om de Meldcode te implementeren, professionals te scholen en als 'anjager' dit onderwerp op de agenda houdt, kan worden verwacht dat een instelling de Meldcode succesvol kan implementeren en uitvoeren.

Effectievere toepassing meldcode

Een zorgvuldige en effectieve implementatie van de Meldcode in het onderwijs- en zorgorganisaties vergt expertise, tijd en geld. Het is dan ook ondenkbaar dat een docent, psychiater of arts naast zijn eigen baan ook nog deze rol op zich neemt. De aandachtsfunctionaris biedt uitkomst door het maken van de koppeling tussen Meldcode en de praktijk.

Uit onderzoek (Diderich, 2014) naar belemmerende en bevorderende factoren bij de implementatie van Kindcheck wordt een aanjager op de afdeling als belangrijkste bevorderende factor aangegeven.

Daarnaast vraagt toepassing van de Meldcode om permanente scholing van professionals, zowel van nieuwe als van bestaande werknemers. Uit onderzoek (Diderich, 2013) bleek dat indien professionals één jaar niet geschoold werden, het aantal meldingen afnam. De aandachtsfunctionaris draagt zorg voor de organisatie, inbedding, kwaliteitsbewaking en uitvoering van deze continue scholing.

De Kindcheck

Sinds 2013 is de Kindcheck een verplicht onderdeel van de Wet Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling. De Kindcheck wil zeggen dat de professional in bepaalde gevallen verplicht is om te onderzoeken of zijn volwassen cliënt minderjarige kinderen thuis heeft waar hij voor zorgt. De Kindcheck is aan de orde in alle gevallen waarin de professional meent dat door de medische situatie of door andere omstandigheden waarin zijn volwassen cliënt verkeert, een risico bestaat op ernstige schade voor kinderen waar hij zorg voor draagt. Meent de professional dat dit risico aanwezig is, dan onderzoekt hij in een gesprek met de cliënt of er kinderen bij de cliënt wonen en wie er voor hen zorgen. Op basis van deze informatie beslist hij of hij verder actie moet ondernemen door de stappen van de Meldcode te zetten. Onderzoek naar de effectiviteit van deze werkwijze op de SEH, liet zien dat in 91% van de gevallen kindermishandeling werd bevestigd na onderzoek van Veilig Thuis (toen nog AMK) (Diderich, 2013). Dus louter op basis van oudersignalen, zonder aanwezigheid van kinderen, werd in 91% kindermishandeling bevestigd, in 7% waren er twijfels en slechts in 2% van de gevallen werd kindermishandeling niet bevestigd.

Onbekendheid over de Kindcheck

Met name instellingen waarbij professionals alleen werken met volwassen patiënten en cliënten, is de onwetendheid over de Kindcheck erg groot. Zij zijn zich niet bewust van hun rol in de signalering van kindermishandeling door de verplichte Kindcheck. Bij uitstek is het bij deze groep professionals van groot belang om een geschoolde aandachtsfunctionaris te verplichten, als eerste stap naar een succesvolle implementatie. Op dit moment is de aandachtsfunctionaris nog erg onderbenut in de GGZ, in totaal zijn er binnen de LVAK in die sector maar acht geschoolde professionals aangesteld.

Handelingsverlegenheid

Ten slotte blijkt er bij veel professionals handelingsverlegenheid te bestaan ten aanzien van het melden van vermoedens van kindermishandeling. Deze handelingsverlegenheid komt onder andere voort uit de angst de vertrouwensband tussen leraar en leerling of tussen arts en patiënt te beschadigen. Overleg met een collega in de rol van aandachtsfunctionaris in de organisatie wordt door professionals als laagdrempelig ervaren, met als resultaat dat het aantal meldingen van kindermishandeling toeneemt. Doordat de professional en de aandachtsfunctionaris veelal bij dezelfde organisatie werken, neemt de handelingsverlegenheid van professionals af.

Bewezen effectief

Een goed voorbeeld van een effectieve toepassing van de meldcode komt van de spoedeisende hulpen. Sinds de invoering van de Kindcheck en de Veldnorm voor de

ziekenhuizen, waarin het aanstellen van een aandachtsfunctionaris verplicht is gesteld, in combinatie met de implementatie impuls Kindcheck, is het melden van kindermishandeling, huiselijk geweld en het uitvoeren van een Kindcheck, de standaard werkwijze geworden op alle spoedeisende hulpen in Nederland. Ook bij de ambulancediensten heeft de aanstelling van een aandachtsfunctionaris, in combinatie met de implementatie impuls van de Kindcheck geleid tot succes. Zo heeft er in Zuid-Holland Zuid een stijging plaatsgevonden van 7 (2014) naar 131 (2015) meldingen en in Zuid-Oost Brabant was er een stijging van 0 naar 120 meldingen in 8 maanden tijd.

Aanbevelingen

De LVAK doet de onderstaande aanbevelingen om de uitvoer van dit plan in de praktijk te kunnen gaan realiseren:

1. **Verplicht de aanstelling van een geschoolde aandachtsfunctionaris**
Een aandachtsfunctionaris is een professional met expertise op het gebied van de meldcode, die de tijd en ruimte krijgt binnen een instelling om deze te implementeren in beleid en praktijk, die zorgdraagt voor scholing, dient als aanspreekpunt voor vragen vanaf de werkvloer, contact houdt met externe partners (zoals Veilig Thuis), voortgang rapporteert aan de Raad van Bestuur en belemmeringen signaleert. Zonder een aandachtsfunctionaris kan de Meldcode niet of onvoldoende worden geïmplementeerd, daarom dienen zij door instellingen te worden aangesteld. De vrijblijvendheid hiervan heeft er niet toe geleid dat instellingen uit zichzelf hier toe zijn overgegaan, waardoor de implementatie en uitvoer van de Meldcode is achtergebleven.
2. **De Inspectie Gezondheidszorg dient de prestatie-indicator Meldcode permanent te handhaven**
Door het wegvallen van de handhaving op de prestatie-indicator Meldcode door de IGZ ervaren directie en besturen van instellingen minder druk om de aandachtsfunctionaris de tijd en de ruimte te geven zijn/haar werk te vervullen. In een enquête van september 2016 uitgevoerd door de LVAK onder haar leden, geven 55 van de 167 ondervraagde aandachtsfunctionarissen aan dat dit het geval is. Daarom vraagt de LVAK de Inspectie om de druk op instellingen vanuit de inspectie hoog te houden op de prestatie-indicatoren, zodat de kwaliteit van de werkzaamheden van de aandachtsfunctionarissen gewaarborgd kunnen blijven.
3. **Ontwikkel voorbeeldveldnormen**
Stimuleer Kindcheck-experts, onderzoekers en Veilig Thuis- professionals om een landelijke voorbeeldset Veldnormen te ontwikkelen. Zo kan enige uniformiteit worden gerealiseerd en tijd worden bespaard. Dit basisdocument kunnen beroepsorganisaties gebruiken en waar nodig aanpassen om zo hun eigen Veldnorm te ontwikkelen.

II-3

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. Staatssecretaris de heer M.J. van Rijn
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Datum :
Uw kenmerk :
Documentnummer :2016.0.046.417
Zaaknummer :2016-09-00228
Contactpersoon :Beppie Soetens
Telefoonnummer :026 3773487

Onderwerp: Voornemen tot de invoering van een meldplicht kindermishandeling

Geachte heer van Rijn,

In 2015 is de VNG samen met drie Ministeries, waaronder VWS, begonnen met het zogenaamde "Collectief tegen kindermishandeling". In zes gemeenten, waaronder Arnhem, werden projecten gestart gericht op sociale innovatie en betere samenwerking ter voorkoming van kindermishandeling. Vanuit de Ministeries werden uitspraken gedaan als: "We zijn lang gewend geweest om te denken dat je het vanuit Den Haag kunt oplossen, maar de kinderen zitten in de gemeenten. Dáár moet je de problemen aanpakken." Onder de titel "Ministeries en gemeenten samen op de werkvloer" was de ambitie samen knelpunten te signaleren in de aanpak van kindermishandeling en zo nodig als uitloeijsel daarvan wet- en regelgeving aan te passen.

Deze week kondigde u aan over te willen gaan tot de invoering van een meldplicht¹ voor professionals in geval van kindermishandeling. Dit is precies wat vanuit de werkvloer met goede redenen sterk wordt afgeraden. Begin 2016 stuurden tien artsorganisaties een bericht onder de titel "verkapte meldplicht kindermishandeling onaanvaardbaar". Ook het Nederlands Instituut van Psychologen, de PO-raad en anderen lieten rond die tijd weten tegen een meldplicht te zijn. Als argument wordt aangevoerd de bescherming van de vertrouwensrelatie met de patiënt, overbelasting van het systeem, maar vooral dat een meldplicht nauwelijks of zelfs averechts effect heeft. Dit laatste vindt steun in de wetenschappelijke literatuur.

De Kinderombudsman schrijft eind 2015 in een brief aan de Kamer: "De invoering van een meldplicht stuit op grote maatschappelijke weerstand onder burgers en professionals en kent risico's op een averechts effect. Zodoende vinden wij dat een meldplicht pas kan worden overwogen, nadat is ingezet op een betere implementatie van de bestaande meldcode." Hij verwijst daarbij onder meer naar een onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut uit 2008 onder de titel "Meldplicht kindermishandeling: een toegevoegde waarde?" De auteurs concluderen daarin dat een meldplicht op zichzelf weinig toevoegt voor de Nederlandse situatie en sluiten af met: "Bovenstaande afwegend zou de aandacht vooral moeten gaan naar intensivering van deskundigheidsbevordering op het terrein van kindermishandeling

¹ De meldplicht wordt soms eufemistisch 'registratievereiste' genoemd. Het is de gemeente Arnhem bekend dat u de sector vraagt zelf een zogenaamde veldnorm te definiëren. Dit alles laat onverlet dat er in de kern van het voorstel nog altijd sprake is van een verplichting voor professionals tot het doen van een melding onder bepaalde omstandigheden. Een meldplicht dus.

en een goed functionerend systeem van zorg." Juist dát beoogt de gemeente Arnhem te bereiken binnen het Collectief tegen kindermishandeling.

In het licht van uw voornemen is het thans bijzonder te moeten constateren dat het Ministerie van VWS tot voor kort de mening van de deskundigen deelde. Eind 2011 werd besloten tot invoering van de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. In de Memorie van Toelichting² legde de regering omstandig uit dat het invoeren van een meldplicht niet verstandig werd geacht. Zij trok de volgende conclusie: "Gelet op de ervaringen in het buitenland en het geringe draagvlak onder de professionals, volgt de conclusie dat een meldplicht voor de Nederlandse situatie weinig toegevoegde waarde heeft en wordt invoering ervan dan ook niet wenselijk geacht." Een standpunt dat de gemeente Arnhem van harte onderschrijft.

De gemeente Arnhem is samenwerkingspartner van het Ministerie van VWS binnen het Collectief tegen Kindermishandeling. Het voorstel voor invoering van een meldplicht zal consequenties hebben voor die samenwerking. De gemeente kan niet enerzijds de suggestie hoog houden dat wij samen binnen het Collectief lering willen trekken uit de kennis van en ervaring op werkvloer, terwijl het Ministerie anderzijds met nieuwe regelgeving van bovenaf de hulpverlener een eigen, professionele afweging in bepaalde omstandigheden ontnemt. De gemeente gaat daarom graag met uw Ministerie in overleg of en zo ja, onder welke condities een samenwerking binnen het Collectief de komende tijd vruchtbaar kan blijven.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris,

de burgemeester,

i.a.a. Commissie VWS, Tweede Kamer der Staten-Generaal; partners Collectief tegen Kindermishandeling; Ministeries VWS, V&J en OCW en de VNG

² Kamerstuk 33 062 nr. 3

Position Paper gemeente Arnhem betreffend *verbetering Meldcode en Werkwijze Veilig Thuis.*

Arnhem onderschrijft het nut van de radarfunctie en pleit eveneens voor aanpassing van de meldcode. Meldplicht is echter een stap te ver.

VOOR een radarfunctie van Veilig Thuis

Steeds vaker weten mensen de weg naar Veilig Thuis te vinden voor advies of - als dat echt niet anders kan - het doen van een melding. En dankzij overheids campagnes wordt dat eerder meer dan minder. Veilig Thuis beschikt over een veelheid aan informatie

Het zou goed zijn als Veilig Thuis meer dan voorheen beschikbare informatie kan en mag combineren om zo vroegtijdig ernstige gevallen van kindermishandeling in het vizier te krijgen. Er is bij Veilig Thuis op dit moment geen informatiegebrek, maar een gebruiksgebrek.

VOOR aanpassing van de meldcode

De laatste stap van de meldcode is nu geformuleerd als een of-of-situatie. Ofwel je gaat zelf handelen, ofwel je doet een melding. Maar handelen en melden onderling uitsluiten is niet verstandig. Wijkteams in Arnhem werken daarom al lang niet op die manier. Wij kiezen ervoor (bijna) altijd te handelen én in sommige gevallen ook een melding te doen.

Handelen is belangrijk, omdat een wijkteam de context van het gezin kent. Beter dan Veilig Thuis zijn zij in staat alle aspecten mee te wegen. Tegelijkertijd creëren wij bij de wijkteams het besef dat melden ook betekent dat Veilig Thuis hun handelen, kan combineren met andere signalen over het gezin. Het is verstandig de suggestie van 'het een of het ander' uit de laatste stap van de meldcode te halen.

TEGEN een meldplicht

Wij willen de verantwoordelijkheid laten bij de professional. Handelingsverlegenheid wordt niet minder door het doen van een melding. Een meldplicht doet de gevoelde verantwoordelijkheid juist teniet en vergroot eerder de handelingsverlegenheid. Professionals verwachten na een melding namelijk actie van Veilig Thuis en stellen eigen handelen uit. Dat is contraproductief. Overigens is in het wetsvoorstel uit 2011 rondom de meldcode zorgvuldig gemotiveerd waarom een meldplicht onverstandig is.

Kindermishandeling begint bijna altijd klein. Opvoedingsonmacht, schulden, alcoholgebruik... De gemeente Arnhem zet daarom in op het leren herkennen van die kleine signalen door professionals die daar ook onmiddellijk op gaan handelen. En wel op een moment dat er nog hulp geboden kan worden in plaats van noodgedwongen ingrijpen door de overheid. En natuurlijk maken we duidelijk dat de expertise van Veilig Thuis beter vroeg dan laat betrokken kan worden. Maar de afweging wanneer dat nodig is, laten we bij de professional. Die krijgt van ons dat vertrouwen.

De transitie jeugdzorg was onder meer bedoeld om gemeenten de gelegenheid te geven de zorg dichtbij en in overleg met gezinnen te organiseren. Gun gemeenten dan ook de tijd en ruimte om lokaal vertrouwen op te bouwen. Handelen is vaak zo veel belangrijker dan melden.

POSITION PAPER

Aan

Tweede Kamercommissie

Utrecht, 6 oktober 2016

Referentie

16-54535

Artsenfederatie KNMG

KNMG

030 282 38 28

r.heman@fed.knmg.nl

Onderwerp

Rondetafelgesprek 'Verbetering Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling'

Geachte leden van de vaste commissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Hartelijk dank voor de uitnodiging voor het Rondetafelgesprek "Verbetering Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling" op maandag 10 oktober as. De artsencoalitie, bestaande uit de artsenorganisaties KNMG, AJN, LHV, NVK, NVSHA, NVvP en VVAK, informeert u graag over hun standpunt inzake de versterking van de aanpak van kindermishandeling.

Artsen en artsenorganisaties zijn zeer bezorgd over het grote aantal kinderen dat jaarlijks in Nederland slachtoffer is van mishandeling in de gezinssituatie. Wij vinden dat onacceptabel. Wij willen daarom betere bescherming kunnen bieden aan kinderen en steun aan gezinnen. Volgens ons moet dat niet via een meldplicht, maar via het op systematische wijze verbeteren van samenwerking tussen artsen en andere hulpverleners onderling, zo ook met andere partijen rondom het kind. Uitgangspunt is hierbij dat het kind voorop staat en blijft staan.

De artsencoalitie richt zich op de beste hulp aan het kind in de aanpak van kindermishandeling.

Centraal staat hierin vroegtijdig en adequaat reageren op signalen van kindermishandeling, zodat het kind in een vroeg stadium hulp krijgt en niet pas als de situatie 'ernstig' is.

Het toevoegen van een meldplicht aan de verplichte meldcode is overbodig en werkt contraproductief. Elk kind verdient zorg op maat. Een meldplicht laat artsen geen ruimte voor maatwerk, maar zorgt voor escalatie met alle mogelijke nadelige gevolgen voor het kind.

De artsencoalitie pleit voor heldere normen tot melden in specifieke hoogrisicosituaties, die artsen concrete handvatten bieden wanneer over te gaan tot melden binnen de verplichte meldcode.

Toelichting standpunt Artsencoalitie inzake verbetering aanpak van kindermishandeling:

De kracht van een meldnorm binnen de meldcode

Het opnemen van meldnormen binnen de meldcode zorgt voor melding in het belang van het kind en niet over het hoofd van het kind. Het is onze ervaring dat behandelend artsen een cruciale rol vervullen in het voorkomen en bestrijden van kindermishandeling en het verlenen van steun aan gezinnen. De kansen op een succesvolle aanpak zijn het grootst als kinderen en ouders vertrouwen hebben in hun behandelend artsen en die vertrouwensrelatie niet onder druk staat of geschonden wordt.

Artsenorganisatie KNMG heeft sinds 2008 een Meldcode Kindermishandeling die voorschrijft dat artsen moeten handelen bij signalen van kindermishandeling. En sinds 2012 is deze meldcode verplicht voor artsen. Het voorkomen en bestrijden van kindermishandeling behoort tot de prioriteiten van artsen en hun organisaties.

Een verplichte meldcode, met een verplichtende werking op gedrag van zorgverleners werkt ondersteunend, transformeert handelingsverlegenheid naar handelingsbevoegdheid en stimuleert het door iedereen gewenste proces. Een platte meldplicht doet, zo vrezen wij, precies het tegenovergestelde: zij zal leiden tot ónzeekerheid, over-en ondermaats melden en stagnering in het gewenste proces.

Wij stellen voor:

1. Meldnorm ernstige hoogrisicosituaties

In stap 5 van de meldcode moeten artsen met een meldnorm kunnen werken die een aantal zeer ernstige hoogrisicosituaties beschrijven waarbij altijd een melding bij Veilig Thuis moet worden gedaan. Dit is bijvoorbeeld bij een immobiele baby met onverklaarbaar letsel of chronische ernstige verslavingsproblematiek van de ouders.

2. Verbetering samenwerking met Veilig Thuis 24/7

In stap 2 van de meldcode moet de samenwerking met Veilig Thuis beter worden vormgegeven. Het vragen van advies bij Veilig Thuis moet een reguliere stap worden. Artsen moeten altijd (24/7!) kunnen rekenen op een deskundig advies van een vertrouwensarts. De samenkomst van twee professionele perspectieven op een casus bij vermoedens van kindermishandeling is noodzakelijk om voor iedere kind de juiste afweging te maken welke hulp er nodig is en door wie deze het beste kan worden gegeven. Bijvoorbeeld of er sprake is van opvoedproblematiek of kindermishandeling vraagt om andere hulpverlening.

Hierbij moet Veilig Thuis een check doen in het systeem (zonder registratie van de naam) of er al een eerdere dergelijke melding is gedaan. Deze informatie helpt artsen en Veilig Thuis om een betere inschatting van de veiligheidssituatie in een gezin te maken en is essentieel in het voorkomen van recidive.

3. Ruimte om verder te werken aan verbetering implementatie huidige meldcode

Sinds 2015 is er hard gewerkt door artsen om de aanpak van kindermishandeling op alle mogelijke manieren te verbeteren. Dit plan richt zich op het bereiken van resultaten in de (directe) zorgverlening aan het kind en de professionele kennis en capaciteiten van artsen in de aanpak van kindermishandeling. Zie voor een update van het actieplan in de bijlage.

MEMO

Aan

Tweede Kamercommissie

6 oktober 2016

Cc

Staatssecretaris van VWS

KNMG

030 282 38 28

r.heman@fed.knmg.nl

Referentie

16-54536

Onderwerp

ACTIEPLAN ARTSENCOALITIE TEGEN KINDERMISHANDELING

Stand van zaken oktober 2016

ACTIEPLAN ARTSENCOALITIE TEGEN KINDERMISHANDELING
Stand van zaken oktober 2016

	ACTIE	STAND VAN ZAKEN
1	<p>Project ondersteuning huisartsen Binnen dit gezamenlijke project van Augeo/ VWS/ NHG/ InEen/ LHV is hard gewerkt aan concrete ondersteunende middelen voor huisartsen om hen te helpen met de aanpak van kindermishandeling.</p>	<p>Digitale alert/pop-up in huisartsen informatiesysteem voor de belangrijkste risicofactoren bij volwassenen voor kindermishandeling (kindcheck) is begin 2016 <u>gelanceerd</u>. http://www.nhgdoc.nl/aan-de-slag/domeinen/kindcheck/</p> <p>Landelijke Eerstelijns Samenwerkings Afspraak (LESA) voor samenwerkingsafspraken over preventie, signalering en de aanpak van kindermishandeling tussen vertrouwensartsen, huisartsen, jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen en kinderartsen is <u>gereed</u> en gepubliceerd.</p> <p>Nieuwe scholing voor huisartsen ontwikkeld door het NHG in samenwerking met Augeo. De scholing is vanaf 1 oktober <u>beschikbaar</u>, in het digitale magazine is hieraan aandacht besteed http://www.augeomagazine.nl/nl/magazine/11365/810935/instrumenten.voor.de.huisarts.html</p> <p>Inzet communicatiekanalen (magazines, websites, HAweb online netwerk van en voor huisartsen) van de betrokken organisaties om de nieuwe producten, scholing en het netwerk van huisarts-ambassadeurs onder de aandacht te brengen. Zie oa tijdschrift De Dokter https://www.lhv.nl/actueel/tijdschriften/artikel/kindermishandeling-hoger-op-de-agenda en https://www.lhv.nl/actueel/tijdschriften/artikel/vooral-</p>

		<p>verbindende-rol-voor-ambassadeur-kindermishandeling en RTL Nieuws heeft bijvoorbeeld een item gemaakt over de huisarts-ambassadeurs: http://www.rtlnieuws.nl/cookiewet?s=http%3A%2F%2Fwww.rtlnieuws.nl%2Fnieuws%2Fbinnenland%2F26-specialisten-moeten-kindermishandeling-tegengaan</p> <p>Voorlichting via Thuisarts.nl over huiselijk geweld onder andere voor jonge patiënten is <u>beschikbaar</u>. Zie oa https://www.thuisarts.nl/problemen-thuis/er-zijn-grote-problemen-bij-mij-thuis-informatie-voor-jongeren</p>
2	Intensivering aanpak kindermishandeling in jeugdgezondheidszorg/ jeugdartsen	<p>JGZ richtlijn kindermishandeling, inclusief een praktijktest <u>Gepubliceerd</u> april 2016, met daarbij verschillende tools voor de implementatie. In mei 2016 is de implementatie gestart met landelijke bijeenkomsten. JGZ organisaties zijn nu aan de slag met de regionale implementatie. Zie: https://www.ncj.nl/richtlijnen/jgzrichtlijnenwebsite/details-richtlijn/?richtlijn=12</p> <p>Verbetertraject digitaal hulpmiddel bij het werken volgens richtlijnen In Twente is een verbetertraject gaande naar 'Een digitaal hulpmiddel bij het werken volgens richtlijnen kindermishandeling in de jeugdgezondheidszorg: effecten, kosten en waardering' (Konijnendijk, zie o.a. http://www.awjtwente.nl/34-uncategorised/123-naar-een-betere-preventie-van-kindermishandeling). De pilot is <u>afgerond</u>, specifiek voor het DDJGZ in Twente. Het hulpmiddel moet geactualiseerd worden naar de nieuwe versie van de richtlijn. Er is een programma van eisen beschikbaar waarmee elke JGZ-organisatie in principe het hulpmiddel kan nabouwen.</p> <p>Onderzoek naar de effecten van interventie door St. Kinderleven Betere signalering hechting heeft landelijk veel aandacht. Oa wordt <u>onderzoek</u> gedaan naar de effecten van de interventie vanuit Stichting Kinderleven in Limburg. TNO evalueert dit. Tevens is er een <u>platform</u> Vroegtijdige Signalering Gehechtheid, waar diverse partijen, zoals de AJN Jeugdartsen Nederland, samenwerken rond dit thema.</p> <p>Kindermishandeling als speerpunt op werkconferentie AJN, V&VN en NCj agenderen gezamenlijk kindermishandeling als speerpunt met het oog op betere preventie en signalering in de JGZ. Hiervoor vond een <u>werkconferentie</u> plaats 15 september 2016 met als doel tot concrete acties te komen. De gezamenlijke JGZ partijen hebben een <u>pledge</u> ondertekend waarin oa actie tot samenwerking, agenderen van onderwerp, aandacht voor rechten van kind centraal staan. In</p>

		<p>november zal een actieplan worden gelanceerd.</p> <p>Vorming coalitie op initiatief van AJN en TNO Recent is de AJN aangesloten bij een <u>projectaanvraag</u> voor het vormen van een coalitie rondom kindermishandeling, getrokken door TNO. Dit betreft in fase 1 een voorstudie om een overzicht te krijgen van welke vroeg preventieve interventies ter voorkoming van kindermishandeling er zijn, waar en bij wie deze worden uitgevoerd en de actuele stand van zaken omtrent effectiviteitsonderzoek hiernaar.</p>
3	<p>Versterking multidisciplinaire samenwerking tussen professionals</p> <p>Multidisciplinaire samenwerking Het versterken van de samenwerking tussen (huis)artsen en vertrouwensartsen is cruciaal om de aanpak van kindermishandeling te bevorderen. Deze samenwerking leidt immers enerzijds tot een betere signalering en anderzijds tot een betere aanpak om de kindermishandeling te stoppen. Daartoe is het noodzakelijk dat bij Veilig Thuis 7x24 uur een vertrouwensarts bereikbaar is voor overleg.</p>	<p>Richtlijnen gemaakt door meerdere partijen Naast de LESA zijn nog een aantal NVK <u>richtlijnen</u> gereed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Beoordeling van blauwe plekken in relatie tot een vermoeden van kindermishandeling', • 'Richtlijn Signalering kindermishandeling in de spoedeisende medische zorg ' • 'Diagnostiek bij vermoedens van seksueel misbruik bij kinderen' <p>Voortzetting werkgroep inzet forensisch medische expertise De werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van NVK, AJN, VVAK, FMG, Politie, OM en RvK olv ministeries VWS en V&J is voortgezet voor het monitoren van de ontwikkelingen. Hiervoor is kwartiermaker Chiel Bos aangesteld.</p>
4	<p>Optimaliseren praktische processen aanpak kindermishandeling op huisartsenposten</p>	<p>Promotie adviesfunctie Veilig Thuis bij professionals in de dagpraktijk en op huisartsenpost</p> <ul style="list-style-type: none"> • In <u>de maand van de adviesaanvraag</u> september 2016 is op alle huisartsenposten een duidelijke flyer verspreid om nog eens aandacht te vragen voor Veilig Thuis en het belang van advies/melding. https://www.lhv.nl/actueel/dossiers/kindermishandeling-en-huiselijk-geweld#Veilig-Thuis • Het digitale <u>magazine</u> over de aanpak van kindermishandeling in de huisartsenzorg is ook op papier verspreid onder alle huisartsenposten. • Tijdens een <u>netwerkbijeenkomst</u> van InEen voor kwaliteitsfunctionarissen van huisartsenposten, gezondheidscentra en zorggroepen is een workshop verzorgd door vertegenwoordigers van een Collectief tegen kindermishandeling.

5	<p>Opbouw netwerk van huisarts-ambassadeurs</p> <p>Naast de noodzaak meer vertrouwensartsen in te zetten, wil de LHV het initiatief nemen om de beweging onder de beroepsgroep te vergroten door voort te bouwen op regionale initiatieven waarin een huisarts fungeert als ambassadeur en soms ook adviseur naar collega-huisartsen. Samen met een groep enthousiaste huisartsen wordt ernaar gestreefd een netwerk van ambassadeurs verder uit te bouwen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het netwerk bestaat op dit moment uit ong. 25 huisartsen, het streven is meerdere huisarts-ambassadeurs per regio aan het netwerk te binden. • Er is met een kernteam van ambassadeurs een taak- en functieomschrijving voor de huisarts-ambassadeur gemaakt. • Er is een speciale (ha)webgroep voor huisarts-ambassadeurs gestart. Ambassadeurs kunnen elkaar zo goed vinden, elkaar vragen stellen en ervaringen delen. • De informatie voor huisartsen op de LHV –website is geactualiseerd. https://www.lhv.nl/actueel/dossiers/kindermishandeling-en-huiselijk-geweld#Meldcodes • Er is een <u>kaartje</u> op de LHV-website geplaatst waar huisartsen kunnen zien wie de ambassadeurs zijn (besloten deel). • Samen met het <u>kernteam</u> en ook de vereniging van vertrouwensartsen (VVAK) willen we een scholing ontwikkelen voor ambassadeurs via de LHV Academie.
6	<p>Start campagne voor versterken bewustwording onder huisartsen</p> <p>De huisartsenorganisaties zetten een campagne op om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de rol en mogelijkheden van Veilig Thuis beter bekend te maken bij huisartsen, • aandacht voor de urgentie en verplichting van het advies vragen bij (vertrouwensartsen van) Veilig Thuis, • het uitvoeren van de kindcheck • verduidelijken van de rollen van de vertrouwensarts en de huisarts-ambassadeurs. 	<p>Naast de bovengenoemde communicatiemiddelen (zie bij 1) zijn gepubliceerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het nieuwe <u>logo</u> 'huisartsen tegen kindermishandeling' wordt bij alle uitingen naar huisartsen over dit thema gebruikt. • Het <u>digitale magazine</u> 'Kindermishandeling samen aanpakken. Praktische steun voor huisartsen' is in september verschenen, met hierin alle ontwikkelingen rond de aanpak van kindermishandeling in de huisartsenzorg. Een samenwerking tussen InEen, NHG, LHV en Augeo. Het magazine is verstuurd aan alle huisartsen en huisartsenposten. http://www.augeomagazine.nl/nl/magazine/11365/810843/cover.html
7	<p>Borgen van werkwijze van signaleren kindermishandeling op de huisartsenpost</p>	<p>Ineen ondersteunt verbetering aanpak kindermishandeling op huisartsenposten</p> <p>Ineen heeft bij de huisartsenposten aandacht gevraagd voor het kritisch analyseren van het eigen proces van aanpak kindermishandeling en ondersteunt hen bij de verbetering daarvan.</p>
8	<p>Meer scholing van artsen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Blended learning (met o.a. e-learning aan huisartsen dagpraktijk) Het belang van scholing wordt door de verschillende partijen gedeeld. De ambitie is om deelname aan scholing te verhogen. Hiervoor

		<p>zijn een e-learning en blended learning gemaakt door NHG en Augeo die oa gebaseerd is op de samenwerkingsrichtlijn eerstelijns (LESA).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling meerdaagse <u>bijscholing</u> voor jeugdartsen rondom kindermishandeling (lijkend op de WOKK zoals bij NVK bekend is, project mede met NVK). Beoogde start van deze scholing is in 2017.
9	<p>Informatie uitwisselen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Digitale alert mogelijk ook geschikt voor huisartsenposten Verkend wordt of de digitale alert bij de Kindcheck voor de dagpraktijk in de huisartsenzorg ook toepasbaar is voor ANW zorg. De evaluatie van de alert in de dagzorg vindt nu plaats en er heeft een oriënterend gesprek plaats gevonden met aanbieders van de systemen op de huisartsenposten over de mogelijkheden. • Casuïstiek besprekingen tussen vertrouwensartsen en huisartsen, jeugdartsen en kinderartsen Ten aanzien van samenwerking met huisartsen en jeugdartsen vindt de VVAK dat het aan te bevelen is dat er (reguliere periodieke) casuïstiek besprekingen met vertrouwensartsen, huisartsen en jeugdartsen vergelijkbaar met de werkgroepen in de ziekenhuizen) georganiseerd worden. Het doel van deze besprekingen is dat er casuïstiek met elkaar wordt besproken en dat dit leidt tot een toename van deskundigheid en samenwerking. Om deze samenwerking te realiseren is voldoende capaciteit aan vertrouwensartsen een voorwaarde. De VVAK is daarom in gesprek met de VNG en VWS over de formatie in relatie tot de uitbreiding van de taken.

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Dank voor de uitnodiging voor de hoorzitting op 10 oktober 2016 over het advies Sprokkereef betreffende aanscherping en verbetering van de "Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling" bij vermoedens en/of signalen van kindermishandeling.

Jeugdverpleegkundigen zijn het met u en met de heer Sprokkereef eens dat geweld in afhankelijk relaties absoluut onaanvaardbaar is. Signaleren en stoppen van kindermishandeling is zeer belangrijk.

Om kinderleed te voorkomen is het ook noodzakelijk om in te zetten op preventie van kindermishandeling. We vinden dat alles wat mogelijk is gedaan moet worden om te voorkomen dat kinderen mishandeld worden. Dit krijgt in het huidige beleid en in de plannen voor aanscherping van de meldcode te weinig aandacht.

De meldcode start met signalen in kaart brengen. We missen de voorliggende stappen, nl activiteiten om te voorkomen dat er signalen ontstaan en in te kunnen springen op mogelijke risico's die kunnen leiden tot spanningen in een gezin. Dit om te voorkomen dat kinderen mishandeld worden. Dat kan door extra aandacht voor kwetsbare ouders die moeite hebben met het ouderschap en door extra aandacht voor kwetsbare jongeren.

Jeugdverpleegkundigen vinden dat preventie in de vorm van versterking van ouderschap en weerbaarheid van jongeren de beste manier is om kindermishandeling te voorkomen. Met versterking van eigen kracht zijn ouders en kinderen geholpen en zijn ze meer weerbaar tegen kindermishandeling.

Om meer dan nu bij te dragen aan het voorkomen van kindermishandeling willen we, samen met onze collega jeugdartsen en ons kenniscentrum het NCJ, aan de huidige reguliere jeugdgezondheidszorg de volgende activiteiten toevoegen.

1. Uitbreiden activiteiten om ouderschap te versterken en zo kindermishandeling te voorkomen.
2. Versterken samenwerking Veilig Thuis (VT) bij signalen en vermoedens.
3. Monitoren kinderen (in gezinsverband) na afsluiting van hulp door VT; deze monitoring inbedden in bestaande longitudinale jeugdgezondheidszorg (JGZ) monitoring.

We hebben uw hulp nodig om dat ook mogelijk te maken.

1. Ouderschap versterken

We willen het ouderschap versterken in de verschillende leeftijden van het kind met passende activiteiten tijdens de zwangerschap, zuigelingen en peuter/kleutertijd en schoolleeftijd.

- Hechting is een essentieel onderdeel van de ontwikkeling van een kind. Vanuit de jeugdgezondheidszorg willen we meer en blijvende aandacht besteden aan het bevorderen van een veilige hechting. In Amsterdam en Limburg maakt dat met het programma Baby Extra al onderdeel uit van de jeugdgezondheidszorg. Veilige hechting beschermt kinderen tegen mishandeling.
- Daarnaast willen we alle ouders en kinderen in Nederland gaan informeren over de kinderrechten en de plicht van ouders om de rechten van hun kind te waarborgen. Kennis van rechten en plichten vergroot de veiligheid van kinderen. Bovendien wordt praten over kinderrechten dan een gewoon onderwerp, niet iets wat pas aan de orde komt als de rechten geschonden worden.

- JGZ heeft een aantal laagdrempelige gevalideerde empowermentversterkende programma's die bij de transitie buiten het basispakket jeugdgezondheid van de Wet Publieke Gezondheid (wet PG) gehouden zijn, waardoor we deze laagdrempelige hulp niet in elke gemeente aan ouders en kinderen aan kunnen bieden. Dan wel dat in elke gemeente discussie is over nut en noodzaak dat jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen voor elke kind het meest adequate preventie programma zou moeten kunnen toepassen. Het gaat om de specifieke preventieve JGZ programma's: VoorZorg voor tienermoeders, Stevig Ouderschap als steun in de rug voor kwetsbare moeders, Baby Extra om hechting te versterken, VIB om eigen kracht van het gezin te vergroten, incredible years voor weerbaarheid van schoolkinderen, M@ZL om schoolverzuim te voorkomen, Your Health voor gezonde jeugd, Healht4you, weerbaarheidstrainingen en antipestprogramma's voor pubers.

Het is zaak dat de juiste preventie programma ter bescherming van kindermishandeling in alle gemeenten voor alle kinderen beschikbaar zijn. Dat betekent onder de huidige wetgeving dat gemeenten die voldoende moeten inkopen. We vragen u om daar op toe te zien en zo nodig te stimuleren dat dat gebeurt.

2. Versterken samenwerking Veilig Thuis

We willen als jeugdverpleegkundigen samen met onze collega jeugdartsen een betere relatie opbouwen met Veilig Thuis zodat informatie gemakkelijker vice versa gedeeld kan worden tussen professionals. Hierbij denken we aan de uitwisseling van informatie vallend binnen het medisch en verpleegkundige beroepsgeheim. Maar ook aan het leren van gemiste casussen. Aandacht functionarissen jeugdgezondheidszorg kunnen een rol spelen als linking pin. Wanneer de professionals elkaar kennen en weten wat ze van elkaar kunnen verwachten, zullen de JGZ professionals sneller contact opnemen met Veilig Thuis en zal Veilig Thuis ook eerder informatie delen met de jeugdgezondheidszorg. Als wij van Veilig Thuis horen dat er zorgen zijn, dan kunnen we die gezinnen extra ondersteunen tijdens ons werk in de wijk, op consultatiebureau, op scholen en bij gezinnen thuis. Jeugdverpleegkundigen zijn meestal goed op hoogte van de leefwijze, samenstelling en context van gezinnen. En mochten we een gezin niet kennen, dan is dat ook een signaal.

3. Recidive voorkomen

JGZ monitort kinderen longitudinaal van de geboorte tot volwassenheid. JGZ wil de monitoring op zich nemen van kinderen na het stoppen van hulp en/of zorg na kindermishandeling. Ten eerste om na te gaan of de kinderen hulp kregen om het trauma te verwerken en ten tweede om in de gaten te houden of er signalen zijn van recidive. Het gevaar van recidief is groot. 50% van de kinderen die slachtoffer zijn van kindermishandeling wordt binnen 5 jaar opnieuw slachtoffer van kindermishandeling. Monitoring door JGZ van kinderen/gezinnen na afsluiting van VT wordt een nieuwe activiteit van de JGZ. Deze kinderen zullen vaker gezien worden dan de reguliere contacten van de JGZ. We willen deze kinderen gaan volgen met extra contacten (bij gezin thuis, op consultatiebureau, op school) en relatie (onder)houden met ouders, kind en gezin en andere hulpverleners in het gezin. Monitoren door de JGZ is niet stigmatiserend.

Monitoring van kinderen die elders zorg krijgen is een plicht voor de JGZ in de wet PG, maar geen plicht in de jeugdwet voor andere jeugdhulpverleners om de JGZ te informeren, zelfs niet wanneer de JGZ de gezinnen verwezen heeft. We vragen u om die omissie op te heffen zodat de JGZ informatie krijgt om deze taak uit te kunnen voeren om zo deze nieuwe monitoringstaak toe te kunnen voegen aan de JGZ.

Reactie op Sprokkereef

Wij zijn het eens met Sprokkereef dat signalen beter gecombineerd en langer bewaard moeten kunnen blijven. Nog te vaak blijven jongere broertjes en zusjes en kinderen uit nieuw samengestelde gezinnen buiten beeld. We staan achter het idee dat Veilig Thuis de meest aangewezen instantie is voor deze radarfunctie om signalen te bundelen en bewaren.

We zijn voor verruiming van mogelijkheden om signalen op vrijwillige basis te delen. Veel professionals vinden het geruststellend wanneer hun signaal bij Veilig Thuis ligt en zullen dat vrijwillig doen. De stap naar registratieverplichting gaat ons te ver. We zijn tegen die verplichting. Focus op registratieverplichting leidt tot administratieve bureaucratie en leidt de aandacht af van preventie en zorg. Ouders die hulp nodig hebben zullen hulp van ons en anderen gaan mijden. Bovendien is er geen enkel wetenschappelijk bewijs dat registratieverplichting effectief is. In tegendeel: in landen waar dit wel gebeurt wordt ten onrechte veel gemeld omdat men bang is iets te missen.

Sprokkereef meent dat het mogelijk is om onderscheid te maken tussen licht en zwaar bij kindermishandeling. Dat zijn we niet met hem eens. Onderscheid is alleen mogelijk in acuut levensbedreigend en langzaam slopend. Opgroeien in een onveilige omgeving is altijd schadelijk voor elke kind. Dat geldt voor alle vormen van kindermishandeling; licht en zwaar. Zeker per beroepsgroep onderscheid aanbrengen is ondoenlijk, want ieder kijkt vanuit een andere invalshoek naar gezond en veilig opgroeien.

Met de meldcode hebben wij, jeugdverpleegkundigen (en andere groepen van verpleegkundigen) en onze collega jeugdartsen, een instrument in handen wat ons de mogelijkheid biedt om signalen te delen en adequaat kunnen handelen op signalen. De meldcode is nog redelijk nieuw. We zijn voorstander van meer en betere informatie over wat er door de wet meldcode kan en mag rondom vrijwillig informatie delen. Aangeklaagd worden voor schenden van privacy is geen sinecure en die ervaringen zijn bekend in de sector. De staatssecretaris zou tegenwicht kunnen bieden door publiciteit te geven aan de verruimde mogelijkheden van de meldcode en aan het bevorderen van werken met meldcode, VIR, privacytool en kind check.

Daarnaast dringen we aan op verruiming van mogelijkheden voor andere hulpverleners om informatie te delen met jeugdgezondheidszorg. Enerzijds omdat wij door ons werk in de wijk, op consultatiebureau, op scholen en bij gezinnen thuis de context van gezinnen kennen. Anderzijds omdat we een monitoringsfunctie hebben van het kind door het zorglandschap.

Aangezien de meeste kinderen in Nederland gezond en veilig groot worden is het bespreken van zorgen over de veiligheid van kinderen voor jeugdverpleegkundigen (en ook voor jeugdartsen) (gelukkig) geen dagelijkse routine. Om deze gevoelige gesprekken op een open manier te kunnen voeren, is structurele bijscholing in gespreksvoering noodzakelijk. Ook om die signalen te herkennen, te duiden en de juiste hulpverlening op gang te brengen. Door gemeentelijke bezuinigingen en toegenomen werkdruk ontbreekt vaak de ruimte voor deskundigheidsbevordering. Dat vinden we zorgelijk.

Jacqueline de Vries

Bestuurslid V&VN fractie jeugd

Vaste Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag
T.a.v. Jaqueline Arentsen, Commissieassistent

Betreft: Meldcode position paper

Geachte vaste Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

De Meldcode is een belangrijk middel in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het bieden van handvatten aan professionals om situaties van onveiligheid te signaleren en om waar nodig te handelen, is erg belangrijk om deze situaties zo snel mogelijk weer veilig te maken. In de praktijk spreken wij regelmatig met kinderen, jongeren en professionals die direct of indirect met de Meldcode te maken hebben gekregen. Mede op basis van deze gesprekken zijn wij van mening dat hoewel er veel goed gaat, er in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling ook nog veel verbeterd kan en moet worden. De Jongerentaskforce ziet het advies van de heer Sprokkereef als een belangrijke stap in de goede richting, hoewel er in onze ogen ook enkele belangrijke punten zijn blijven liggen of onvoldoende zijn uitgewerkt. Hieronder lichten wij beknopt ons standpunt toe.

Om mee te beginnen: de Meldcode is wat ons betreft een middel, geen doel. Verbetering of aanpassing van de meldcode is daarom in onze ogen ook geen doel op zich; snelle, effectieve en blijvende veiligheid voor onze collega-kinderen en jongeren is het doel. We hopen dan ook dat in de discussie niet eindeloos wordt gesproken over gedetailleerde processen, veldnormen en impactanalyses, maar dat iedereen bovenal en continue voor ogen houdt dat het hier gaat om concrete kinderen en jongeren, zoals wij die in de praktijk vaak spreken.

Afgelopen tijd zijn er verschillende Inspectierapporten gepubliceerd, waar wij erg van zijn geschrokken. Het ging in deze rapporten bijvoorbeeld over Sharleyne, die om het leven is gekomen na jaren van ellende. Er waren veel - en steeds opnieuw - signalen uit veel verschillende hoeken, en toch is het niet gelukt om op tijd écht aan de bel te trekken en om op de tijd de situatie écht veilig te maken. De Jongerentaskforce ziet dan ook veel meerwaarde in de voorgestelde radarfunctie van Veilig Thuis, waardoor de organisatie het sneller in beeld krijgt als een kind opnieuw slachtoffer is, verschillende signalen bij elkaar op kan tellen en een betere afweging kan maken van de veiligheidssituatie. Door dit verbeterde beeld, kan Veilig Thuis ook beter advies geven aan een professional of buurman die bezorgd opbelt. Wij zien hierin een belangrijke stap om onveilige situaties sneller en doeltreffender aan te pakken, waardoor kinderen en jongeren sneller die aandacht en hulp kunnen krijgen die zij nodig hebben.

Hoewel wij het advies positief vinden, missen wij aandacht voor een andere belangrijke factor, die uit het Inspectierapport van Sharleyne en de (helaas) vele, vergelijkbare

verhalen naar voren is gekomen. In de jaren dat Sharleyne in onveiligheid opgroeide, en ondanks de betrokkenheid van allerlei instanties en organisaties, is er nauwelijks met haar zelf gesproken. Daar kunnen wij eigenlijk niet over uit, als je bedenkt dat iedereen toch haar welzijn voor ogen heeft gehad? Hoe kan het, dat de primaire persoon in deze situatie zo lijkt te worden vergeten? In het advies van de heer Sprokkereef lezen wij één hele bemoedigende zin, namelijk: "ook is het van belang te spreken met de betrokkenen, dus als het om kinderen gaat ook altijd met de kinderen zelf". Perfect. Wat ons hier echter bij opvalt, is dat dit op pagina 2 van het advies wordt genoemd en later niet meer expliciet naar voren komt. Wie moet er bijvoorbeeld, wanneer met het kind spreken? En hoe weten we zeker dat deze gesprekken van voldoende kwaliteit zijn? Vindt dit gesprek eenmalig plaats, bijvoorbeeld als Veilig Thuis haar onderzoek doet, of is er ook ná het afsluiten van het onderzoek, bijvoorbeeld een jaar later, iemand die het kind vraagt hoe het nu met hem/haar gaat? Dat soort vragen zijn voor ons, en voor onze collega-kinderen en jongeren van groot belang. Het gebeurt nog te vaak dat volwassen onder elkaar een oplossing voor geweld proberen te vinden, en te makkelijk voorbij gaan aan het kind dat evengoed in deze situatie zit.

Daarnaast maken wij ons al geruime tijd zorgen over de wachtlijsten bij Veilig Thuis. Hoewel deze wachtlijsten schijnbaar goed worden 'gemonitord' op onveilige situaties die niet kunnen wachten, is de Jongerentaskforce van mening dat bij vermoedens van onveiligheid eigenlijk nóóit mag worden gewacht. Aangezien in het advies van de heer Sprokkereef Veilig Thuis meer verantwoordelijkheid en meer werk lijkt te krijgen, hopen wij van harte dat er voor wordt gezorgd dat de wachtlijsten niet opnieuw toenemen.

Wij kijken er naar uit het gesprek maandag met u te mogen voeren, om samen te zorgen voor een verbeterde aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld. Voor ons is het belangrijkste punt dat het kind écht centraal staat in het beleid. Kinderen hebben namelijk het meeste te winnen als wij dat gezamenlijk goed doen, en hebben tegelijkertijd het meeste te verliezen wanneer we daar in falen.

Met vriendelijke groet,

De Augeo Jongerentaskforce

Landelijk Netwerk Veilig Thuis

Verbetering Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

De voorstellen van de Staatssecretaris van VWS ter verbetering van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling zullen volgens het Netwerk Veilig Thuis (VT) daadwerkelijk leiden tot een verbetering van de praktijk. De voorstellen passen ook bij de adviezen die het Netwerk VT in de voorbereiding heeft gegeven. Het zal echter aankomen op goede uitvoering. Dat vraagt een uitstekende voorbereiding en extra investeringen. Het Netwerk VT geeft nadrukkelijk aan graag intensief betrokken te willen worden.

Waarom verbetering?

- Geen vrijblijvendheid: De professional wordt verantwoordelijk voor het melden van kindermishandeling en huiselijk geweld. Hij moet zich steeds afvragen of een hem bekende situatie gemeld moet worden. Het verhoogt het bewustzijn en het verantwoordelijkheidsgevoel.
- Draagvlak bij beroepsgroepen: Als beroepsgroepen zelf richtlijnen ontwerpen voor verplichte meldingen, dan zal dat het draagvlak binnen de beroepsgroep vergroten. Niemand beter dan de beroepsgroep zelf kan bovendien bedenken hoe de meldplicht het beste past binnen de reguliere werkzaamheden.
- Kennisvergroting: Door de grotere verantwoordelijkheid van de beroepsgroepen, zal de behoefte aan kennisvergroting toenemen. Dat op zichzelf draagt weer bij aan het herkennen van symptomen en het adequaat daar op reageren.
- Geen signaal zonder vervolg: VT krijgt de 'radar-rol' om signalen op te vangen en verwerken. Daarmee is één duidelijke actor verantwoordelijk voor het geven van een eerste vervolg aan alle meldingen. Dat vervolg zal verschillen afhankelijk van de hoeveelheid signalen over de situatie en de ernst van de dreiging.
- Adviesvragen zijn óók een signaal: Als adviesvragers daartoe bereid zijn, wil VT ook gegevens vastleggen in situaties waarover advies wordt gevraagd. Ook op die manier kan, bij combinatie van gegevens, blijken dat aard en ernst van de bedreiging groter zijn dan de individuele adviesvrager wellicht dacht.

Aandacht voor uitvoering!

De verwachtingen zullen, terecht, nog hoger worden dan ze nu al zijn. Elk relevant signaal zal opvolging moeten krijgen. Dat vraagt veel van de (voorbereidingen van de) uitvoering. Investeringen zijn nodig bij zowel de beroepsgroepen die signaleren als bij de VT-organisaties die adequaat zullen acteren op de signalen (meldingen zowel als adviesvragen).

De beroepsgroepen:

Voor de beroepsgroepen zien wij onder andere de volgende uitdagingen:

- Aan een melding gaat veel vooraf en er zal ook binnen de eigen organisatie, nadat een melding is gedaan, een vervolg aan (moeten) worden gegeven. VT wil graag met relevante beroepsgroepen meedenken over wat er nodig is om de verscherpte meldcode goed te implementeren.
- We moeten voorkomen dat verschillend wordt gedacht over wanneer aard en ernst van de onveilige situatie zodanig zijn dat de noodzaak van melden ontstaat. Dit vraagstuk betreft bij uitstek de expertise en ervaring van VT. VT wil in ieder geval helpen bij het formuleren van dit criterium.
- We vinden dat de aanstelling van aandachtsfunctionarissen verplicht gesteld moet worden binnen de meest relevante beroepsgroepen. Dit dwingt organisaties tot (door)ontwikkeling van kennis en bundeling van ervaringen waarmee professionals in de praktijk worden gesteund.
- We pleiten ervoor om de naleving van de huidige respectievelijk de herziene Meldcode onderdeel te laten zijn van de onderzoeken van alle inspectiediensten in beroepsgroepen die zowel met minder- als meerderjarigen werken.
- In aanvulling op de acties die de betrokken ministeries ondernemen om meer expertise op het gebied van kindermishandeling en huiselijk geweld op te nemen in relevante opleidings-curricula adviseert VT een ondersteuningsprogramma op te zetten voor het geven van voorlichting en training aan professionals en vrijwilligers.

De Veilig Thuis-organisaties

De Veilig Thuis-organisaties moeten zich goed op hun nieuwe rol voorbereiden. Dat betekent in ieder geval:

- Zorgvuldige juridische voorbereiding van de radarrol om onnodige belasting van en inbreuken in de privacy te voorkomen.
- Nadere studie naar de gevolgen voor de laagdrempeligheid van VT-organisaties ingeval ook adviesvragen kunnen leiden tot registratie.
- Nadere studie naar de gevolgen voor de interne organisatie van VT-organisaties (toenemende aantallen meldingen, omvang personeelsbestand, IT-voorzieningen, etc.)
- Nadere afstemming met relevante beroepsgroepen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de meldingen voldoet aan standaard, of in ieder geval minimale, normen.
- Nadere afstemming met relevante, regionale organisaties (zoals wijkteams) maar ook politie, Raad voor de Kinderbescherming, Reclassering over inzage in data en opvolging van meldingen indien niet één concreet signaal maar gecombineerde signalen wel aanleiding geven daartoe.